

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗГІДНО З МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Анотація. Розглянуто питання формування фінансової звітності малими підприємствами відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Відображено методику заповнення фінансової звітності суб'єктами малих підприємств згідно з МСФЗ.

Аннотация. Рассмотрены вопросы формирования финансовой отчетности малыми предприятиями в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО). Отображена методика заполнения финансовой отчетности субъектами малых предприятий согласно МСФО.

Annotation. The issues regarding the formation of financial reporting by small businesses in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) are considered. The method of filling the financial statements of small businesses in accordance with IFRS is revealed.

Ключові слова: фінансова звітність, Міжнародні стандарти фінансової звітності, мале підприємство, бухгалтерський облік, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Баланс, Звіт про фінансові результати.

В умовах глобалізації світової економіки перехід України до системи обліку за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) став нагальною потребою. Більшість великих компаній в Україні вже мають досвід підготовки фінансової звітності за МСФЗ. Проте реформування бухгалтерського обліку, задеклароване Стратегією застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, стосується всіх суб'єктів господарювання, зокрема й малого підприємництва. Отже, потрібно буде визначити диференційовані підходи до вимог підготовки українськими підприємствами фінансових звітів за міжнародними стандартами.

Питання застосування міжнародних стандартів і покладення їх в основу реформованої національної системи бухгалтерського обліку завжди було дискусійним як у наукових колах, так і серед фахівців-практиків. Найбільш ґрунтовно свої позиції щодо міжнародних стандартів висвітлювали у своїх працях Кірейцев Г. Г., Бутинець Ф. Ф., Жук В. М., Голов С. Ф., Пархоменко В. М., Зубілевич С. Я., Белоусова І. А.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних аспектів складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва в умовах упровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні.

Завдання дослідження – розглянути особливості складання фінансової звітності малими підприємствами, дослідити методику заповнення фінансової звітності малих підприємств згідно з МСФЗ.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність малих підприємств.

Предметом дослідження є складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва відповідно до вимог Міжнародних стандартів обліку в Україні.

У результаті проведеного дослідження набуло подальшого розвитку питання складання фінансової звітності малими підприємствами згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Малий бізнес є одним із важливих інструментів, який сприяє підвищенню зайнятості населення, створенню і збільшенню національного продукту країни. Тому для стійкої і тривалої роботи підприємств малого бізнесу управлінському персоналу також необхідно мати у своєму розпорядженні найбільш повні дані про фінансовий і майновий стан підприємства, результативність його діяльності, наявність ресурсів для планування досягнення перспективних цілей [1].

Згідно зі статтею 55 Господарського кодексу України, зі змінами від 22 березня 2012 року № 4618-VI [2], суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Підприємства всіх форм власності, згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [3], зобов'язані складати фінансову звітність.

Міжнародні стандарти фінансової звітності [4] виступають на даний момент ефективним інструментом підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для визнання доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, яка надає можливість об'єктивно розкривати і відображати наявні фінансові ризики у суб'єктів, які звітують, а також порівнювати результати їх діяльності в цілях забезпечення адекватної оцінки їх потенціалу та ухвалювати відповідні управлінські рішення. Крім того, МСФЗ якісно впливають на можливості керівництва в галузі

значно зростає можливість залучити додаткові джерела капіталу та партнерів по бізнесу, які допоможуть забезпечити економічне зростання і процвітання. У свою чергу, суб'єкти, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що слугує додатковим інструментарієм у процесі їх вибору.

Позитивними сторонами застосування МСФЗ як для суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність, так і для зовнішніх користувачів є:

- 1) можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень;
- 2) забезпечення порівнянності звітності з іншими організаціями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;
- 3) можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки;
- 4) престижність, забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів;
- 5) у багатьох випадках велика надійність інформації;
- 6) прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності.

Тому переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ, роблять її адекватнішою та здатною відобразити істинний майновий стан організації.

На відміну від деяких національних правил складання звітності, МСФЗ становлять стандарти, засновані на принципах, а не на чітких правилах. Мета МСФЗ полягає в тому, щоб у будь-якій практичній ситуації укладачі звітності могли дотримуватися цих принципів, а не намагатися знайти в чітких правилах шляхи, які б дали змогу обійти базові положення МСФЗ 1 "Перше застосування МСФЗ" [5]. Компанія, що переходить з національних стандартів на МСФЗ, повинна дотримуватися норм МСФЗ 1. Основною вимогою міжнародних стандартів є повне ретроспективне застосування усіх МСФЗ, що діють на звітну дату першої звітності за МСФЗ. Процес переходу на міжнародні стандарти досить складний, тому Рада з МСФЗ і розробила стандарт МСФЗ 1 "Перше застосування МСФЗ" (набрав чинності 01.01.2004 р.). Він містить визначення і чіткий алгоритм підготовки першої фінансової звітності компанії за МСФЗ, під якою мається на увазі перша річна фінансова звітність, у якій підприємство приймає МСФЗ і робить чітку заяву про їх повне дотримання. Фінансова звітність буде вважатися вперше підготовленою за МСФЗ, якщо компанія:

- 1) надала свою останню попередню фінансову звітність;
- 2) підготувала фінансову звітність відповідно до МСФЗ тільки для внутрішнього користування, не подаючи її власникам компанії чи зовнішнім користувачам;
- 3) підготувала комплект звітності відповідно до МСФЗ з метою консолідації без підготовки повного комплекту фінансової звітності;
- 4) не подавала фінансову звітність за попередні періоди.

МСФЗ 1 не застосовується, якщо компанія:

- 1) припиняє надавати фінансову звітність відповідно до національних стандартів, а також другий комплект фінансової звітності, що містить чітке та беззастережне висловлювання про відповідність МСФЗ;
 - 2) у попередньому році подала фінансову звітність відповідно до національних вимог і фінансову звітність, що містить чітку та беззастережну заяву про відповідність МСФЗ;
 - 3) у попередньому році надала фінансову звітність, що містить чітку та беззастережну заяву про відповідність МСФЗ, навіть якщо аудиторі підготували свій звіт на цій фінансовій звітності із застереженнями.
- МСФЗ 1 встановлює вимоги щодо надання фінансової звітності, містить вказівки про її склад, а також визначає мінімальні вимоги до змісту звітності.

Фінансова звітність – це структуроване надання інформації про фінансовий стан і фінансові результати діяльності організації. Суть надання фінансової звітності полягає в розкритті інформації про фінансовий стан, фінансові результати й обіг грошових коштів, що може виявитися корисною для широкого кола осіб.

Для правильності складання та подання фінансової звітності суб'єкти малого підприємництва застосовують також П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва" [6]. Це Положення (стандарт) установлює зміст і форму Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) та порядок заповнення його статей, а також зміст і форму Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) та порядок заповнення його статей. Показники цих звітів наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

Суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат:

- 1) можуть обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю, без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- 2) не створюють забезпечення наступних витрат і платежів (на виплату наступних відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а визнають відповідні витрати у періоді їх фактичного понесення;
- 3) визнають витрати і доходи з урахуванням вимог Податкового кодексу України і відносять суми, які не визнаються Податковим кодексом України, витратами або доходами, безпосередньо на фінансовий результат після оподаткування;
- 4) поточну дебіторську заборгованість включають до підсумку балансу за її фактичною сумою.

Суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного обліку доходів і витрат та які не зареєстровані платниками податку на додану вартість, можуть систематизувати інформацію, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, у регістрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису.

Суб'єкти малого підприємництва середню кількість працівників наводять у річному звіті, яку визначають у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі статистики. Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності показники про середню кількість працівників не подають.

Отже, звітність відіграє важливу роль, оскільки її використовують не тільки для аналізу діяльності окремого підприємства з метою отримання інформації для управління, але й для узагальнення підсумків у масштабах галузі, а також народного господарства в цілому. В даному контексті ринкова економіка висуває серйозні вимоги до ефективного використання показників звітності підприємств та глибини їх статистичного аналізу.

Також можна зробити висновок, що у суб'єктів, які складають звітність за МСФЗ, значно зростає можливість залучити додаткові джерела капіталу та партнерів із бізнесу, які допоможуть забезпечити економічне зростання, оскільки не потрібно буде витрачати час, зусилля та кошти на підготовку звітності за МСФЗ на додачу до П(С)БО. У свою чергу, суб'єкти, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що слугує додатковим інструментарієм у їхньому виборі.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Кузнецова С. Технологія організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання [текст] / С. Кузнецова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 6. – С. 29–33.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV, зі змінами від 22 березня 2012 року № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. 3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в країні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996 – XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 4. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. 5. Міжнародні стандарти фінансової звітності 1 "Перше застосування МСФЗ": чинні від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_004. 6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" зі змінами та доповненнями від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.